

בעהשית

שבע חיים

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר
הגה"ק זצוקללה"ה

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

פרשת חיי שרה תשפ"ג

גליון ב' אלפים מ"ב

שנה ל"ט • גליון ה'

יוצא לאור ע"י

מכון הוצאה לאור "שבע חיים"

אגוד חסידי צאנז

רח' רבי עקיבא 8 • קרית צאנז נתניה

טלפון/פקס: 09-8820355

בארה"ב: 201-472-0556

תוכן הענינים

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק וצוקללה"ה

בשיעור חומש ורש"י פרשת חיי שרה תשי"ב

- שטר מתנה כתב ליצחק על כל אשר לו כדי שיקפצו לשלוח לו בתם, והוא חל רק מאותה שעה שהתחיל אליעזר ללכת לדרכו שאז היה כל טוב אדוניו בידו.
- אליעזר חשב תחילה לילך לחפש מבנות ישמעאל או לוט שיש להם די ממון, אך כיון שאברהם ציודו ויהיה "וכל טוב אדוניו בידו" שינה דעתו "ויקם וילך אל ארם נהרים אל עיר נחור".
- "ויקם וילך אל עיר נחור", שתיכף כאשר קם כבר הלך והגיע מיד אל עיר נחור.
- ויברך הגמלים וגו' "לעת ערב" לא ברגעים האחרונים של בין השמשות, אלא עוד מקודם לכן בזמן של "לעת צאת השואבות" כאשר עדיין יכולות לצאת ולשוב לביתן טרם יחשיך הלילה.
- ויאמר ה' אלקי אדוני אברהם הקרה נא לפני היום, שביקש בזכותו של אברהם אבינו.
- אליעזר היה דולה ומשקה מתורתו של רבו לאחרים והיה מקושר אליו בכל רגע ורגע. לכן ביקש "ה' אלקי אדוני אברהם", כלומר היות ורצוני לחסות כל העת בצילו של אברהם, "הקרה נא לפני היום" שעוד היום הזה כבר תתמלא בקשתו.
- הנה 'אנכי' נצב על עין המים, היינו ש'אנכי' ה' אלקיך נצב עמדי ולנגד עיני בהיותי על עין 'המים' הרוממים לתאוות (בדברי האגרא דכלה על הכתוב יקו המים), ועל כן לא אירא ולא אפחד שאכשל ח"ו בעבירה כאשר בנות אנשי העיר יוצאות לשאוב מים.
- בחינתו של אליעזר היתה האם תקיים 'הטי נא כרך ואשתה', או שרק 'אמרה שתה' ללא הטיית הכד בדרך הצניעות.
- מספח"ק שבכל מדה טובה שיש בצד הקדושה יש לעומתה ההיפך בצד הטומאה של הסטרא אחרא.
- צדיקים חששו עד מאד מהתגברות היצר עליהם, ופחדו אפילו מהרהור עבירה מאה פעמים יותר ממה שאדם מפחד ממלאך המות.
- "והנה רבקה יוצאת" כי עד הלום לא יצאה מחוץ לביתה.
- "אשר יולדה לבתואל בן מלכה", להורות שהעיקר בא ממנה וטובה וכשרה היתה.
- אליעזר ראה את כל מעלותיה בצניעות, אשר היא עצמה "ותרד העינה ותמלא כדה ותעל", היא אינה מדברת עם כל אדם ואינה מביטה על שום איש, לכן מיד וירץ העבד לקראתה וגו'.
- משום שראתה כי שרוי אליעזר בצער עקב היותו צמא, על כן תחילה הזדרזה ותאמר שתה וגו', ואח"כ ותאמר גם לגמליך אשאב.
- מובא בפוסקים שלא להאכיל בהמה חיה ועוף ולא גוי מחתיכה שנוגעת בה חתיכת המוציא, ולכן 'ותמהר ותער כדה אל השוקת ותריך עוד אל הבאר לשאוב ותשאב לכל גמליו' מים חדשים ולא מה שהותיר אליעזר ובירך עליהם שהכל.
- "ותשאב לכל גמליו" שבאה ברכה למים ובשאיבה אחת שלה כבר היה די מים לכל הגמלים.
- אליעזר ידע שעשרה הגמלים מגמלי אדוניו הן בהמתן של צדיקים שאין הקב"ה מביא תקלה על ידן, וגם ראה עתה שהגמלים יודעים כי דישתמש בתגא חלף, היינו שהם מתייחסים אל רבקה כדיון תלמיד חכם שאסור להשתמש בו.

- כדאמרו חז"ל אל תרבה שיחה עם האשה, שאל אותה אליעזר בקצרה "בת מי את", ותיכף הסמיך ואמר לה "הגידי נא לי" לא בשביל שרצוני לדבר איתך, אלא רצוני לדעת היש בית אביך מקום לנו ללין, ולא משום פריצות ח"ו.
- "ותאמר אליו בת בתואל אנכי בן מלכה אשר ילדה לנחור", להורות שהיא היתה המפורסמת ביותר, ונחור היה רק טפל לה.
- "ותאמר אליו גם תבן גם מספוא רב עמנו" שזה כל מסחרו של לבן הגוזלן, ואם תעניק לו תשלום הגון על כך אז יסכים ליתן לך בחינם "גם מקום ללון"
- "גם תבן גם מספוא רב עמנו" כלומר שיכול הוא להיכנס לבית התבן מקום בו מאכסנים את התבן והמספוא, ואין שם עבודה זרה.
- כשראה אליעזר כמה קדושה יש בה ברבקה שמשכילה היא להבין כי אין רצונו ללון בבית שיש בו עבודה זרה, על כן תיכף ויקוד האיש וישתחו לה' על כי זימן לפניו את האשה הכשרה ליצחק.
- ויאמר ברוך ה' אלקי אדוני אברהם אשר לא עזב חסדו ואמתו מעם אדוני, ואפילו "אנכי" איש פחות כמוני, זכיתי אשר בדרך נחניי ה'.

בשולחן הטהור ליל ש"ק פרשת חיי שרה תשכ"ב

בשולחן הטהור ליל ש"ק פרשת חיי שרה תשמ"ז

דברי תורה מאת ב"ק מרן ארמו"ר הגה"ק שליט"א

על ידי שהוגים בתורה בלילה מתהפך חשוכא לנהורא ונמתק הדינים

- יום הוא בחינת חסד ולילה הוא בחינת דין ובו תרמוש כל חיתו יער, ובכח אור התורה בלילה מאירים חשכת לילה ומבטלים כח הקליפות.
- אברהם זקן היה בא בימים, שכל שנותיו היו בבחינת ימים כיון שהיה יושב בשיבה.
- ענין גדול לחבר יום ולילה בלימוד התורה, וחשיבות ההשכמה בבוקר לעסוק בתורה.
- השישים גיבורים סביב למיטתו של שלמה, מורים על מסכתות הש"ס, כי לבטל את פחד הלילות יכולים רק על ידי תורה.
- השי"ת כפה ההר כגיגית והוחשך לבני ישראל כלילה, להורות דרך על ידי לימוד התורה יהפכוהו ליום.
- בהשגחה פרטית נרדמו בני ישראל בלילה קודם מתן תורה, להורות דעד שקבלו את התורה היו אצלם הימים כהלילות, ורק על ידי התורה יהפכו לילות לימים.
- אצל שרה אמנו היו כל שנותיה, כולל הלילות, שוים לטובה.
- בדרשת רבי עקיבא התחילו העם להתנגם בלילה, ולמדם שיעקר חשיבות לימוד התורה הוא בלילה.
- אסתר המלכה אמרה צומו עלי וגו' שלושת ימים לילה ויום, שהכל יהיה בחינת יום.
- נר חנוכה משתקע החמה, דאור התורה חשוב בעיקר בלילה, וזה דוחה רגלי דתרמודאי.
- שני זקנים היו בצידון וכו', זקן מורה על דין ומורה על רחמים, ועל ידי אור התורה מהפכים דין לרחמים.

דברי תורה

מב"ק מרן אדמו"ר הגה"ק וצוקללה"ה

בשיעור חומש ורש"י פרשת חיי שרה תשי"ב

ונראה לומר, כי על כן כתב אברהם אבינו בשטר שאין מתנת הנכסים לבנו אלא כדי שיקפצו לשלוח לו בתם, שבזה גילה דעתו כי חלות המתנה היא רק משעה שאליעזר יוצא לדרכו למצוא את זיווגו של יצחק, ואינה כבר מעכשיו במרם צאתו לדרכו, כי חשש אולי בסופו של דבר תתעורר איזה סיבה שאליעזר לא יצא לדרך, ואז נמצא שלא היתה המתנה לצורך נישואי הבן, אלא נתן סתם מתנה לבנו את כל נכסיו בחייו, שכאמור זה דבר שאין ראוי לעשותו.

וזהו כוונת הכתוב, וילך, כלומר רק מאותה שעה שהתחיל אליעזר ללכת לדרכו למצוא את זיווגו של יצחק, אז וכל טוב אדוניו בידו, אבל מרם צאתו לדרך לא היה כל טוב אדוניו בידו.

*

וילך וכל טוב אדוניו בידו ויקם וילך אל ארם נהרים אל עיר נחור.

צריך ביאור אריכות הלשון, שלכאורה היה די לו לומר וילך וכל טוב אדוניו בידו אל ארם נהרים אל עיר נחור.

ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדוניו וילך וכל טוב אדוניו בידו ויקם וילך אל ארם נהרים אל עיר נחור. (בראשית כה, י)

ברש"י, וכל טוב אדוניו בידו, שטר מתנה כתב ליצחק על כל אשר לו, כדי שיקפצו לשלוח לו בתם. ע"כ.

הנה תנו רבנן (בבא מציעא עה, ב) שהכותב נכסיו לבניו בחייו [בלא שיעור מזונות ופרנסה - שיטמ"ק] הוא מן הצועקין ואינן נענין [צועקין בבית דין של מטה, ואינן נענין שהרי הם גרמו לעצמן - רש"י] עיי"ש. לפי זה צריך ביאור מדוע כתב אברהם אבינו בחייו שטר מתנה ליצחק על כל נכסיו, ולכאורה משום כך היתה סיבה לאליעזר שיסרב לילך בשליחותו של אברהם כדי שלא לסייע בדבר זה. ועל כרחק צריך לומר, שדברי הגמרא נאמרו רק בנותן נכסיו לבניו בחייו סתם בלי שום סיבה, אבל כאן היתה לאברהם אבינו סיבה מיוחדת לתת את כל נכסיו בחייו לבנו, כדי שיקפצו לשלוח לו בתם, ובאופן כזה ההכרח לא יגונה ומותר לתת את כל נכסיו לבנו גם בחייו.^א

תלמיד חכם, ושיא בתו לתלמיד חכם. הרי שלצורך נישואי הבנים מותר למכור את כל מה שיש לו, בלי לשייר לעצמו מזון ופרנסה.

א.ה. בעין מזה שמצינו (פסחים מט, א) לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת

ויקם וילך אל ארם נהרים אל עיר נחור.

ברש"י להלן (פסוק מב) על הפסוק ואבוא היום אל העין, היום יצאתי והיום באתי, מכאן שקפצה לו הארץ (ומקורו מהגמ' סנהדרין צה, א; בראשית רבה נט, יא).

ואפשר לומר שקפיצת הארץ רמוזה כבר בפסוק כאן, ויקם וילך אל עיר נחור, כלומר שתיכף כאשר קם כבר הלך והגיע מיד אל עיר נחור, כי אין דרך לומר לשון זה כשנוסע למקום רחוק. [וראה בפסיקתא זוטרותא (לקח טוב, בפסוק זה) ויקם וילך, מלמד שקפצה לו הדרך].

*

ויברך הנמלים מחוץ לעיר אל באר המים לעת ערב לעת צאת השואבות. (בר, יא)

הכתוב מלמדנו שהיה זה דייקא לעת ערב, לא ברגעים האחרונים של בין השמשות שאז כבר ספק יום וספק לילה, אלא עוד מקודם לכן בזמן של לעת צאת השואבות, היינו כאשר השואבות עדיין יכולות לצאת ולשוב לביתן מרם יחשיך הלילה, כי כל כבודה בת מלך פנימה (תהלים מה, ד).¹

¹ ועיין יבמות עז, א; שו"ת חת"ס אהע"ז ח"ב סימן צט, בד"ה לזה נאמר; חת"ס עה"ת פרשת כי תצא, בד"ה לא יבוא עמוני ומואבי (הא'); חת"ס לגיטין יב, א, בד"ה כל כבודה; חת"ס לכתובות נח, א, סוד"ה אבל. עיי"ש.

וראה בשיעור חומש ורש"י פרשת חיי טרה תשכ"ט (גליון אלף תתע"ג): נראה לומר, שבמשך כל שעות היום היו נמצאים על יד באר המים רועי הצאן, כפי שמצינו ביעקב

ונראה לומר, דהנה להלן בפרשה כאשר פגש אליעזר את רבקה נאמר (פסוק כט) ולרבקה את ושמו לבן וירץ לבן אל האיש החוצה אל העין, ופירש רש"י, למה רץ ועל מה רץ, ויהי כראות את הנזם אמר עשיר הוא זה ונתן עיניו בממון. היינו שהיה לבן גזלן משום שהיה עני ואביון, והדבר היה ידוע ומפורסם, וכן היה עדיין בבוא יעקב אליו לשאת את רחל בתו, שנאמר (להלן כט, יג) ויהי כשמוע לבן את שמע יעקב בן אחותו וירץ לקראתו ויחבק לו וינשק לו וגו', ופירש רש"י, כסבור ממון הוא טעון וכו', שמא זהובים הביא והגם בחיקו וכו', שמא מרגליות הביא והם בפיו.

והנה ציוה אברהם את אליעזר (לעיל ג-ד) לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבן, כי אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק, ולא ציוהו לאיזה מקום בדיוק ילך, ועל כן בתחילה חשב אליעזר שלא לילך אל מקומו של לבן העני והגולן, כי אליו אין לבוא בלי כסף וזהב, אלא ילך לחפש אשה ליצחק מבנות ישמעאל או מבנות לוט שיש להם די ממון, כפי שאמר (להלן פסוק מט) ואפנה על ימין או על שמאל, ופירש רש"י, על ימין מבנות ישמעאל, על שמאל מבנות לוט שהיה יושב לשמאלו של אברהם.

זה שאמר הכתוב, וילך, שתחילה היה במחשבתו לילך אל בנות ישמעאל או לוט, אך כיון שאברהם ציוהו שיהיה וכל טוב אדוניו בידו, על כן שינה את דעתו, ויקם וילך אל ארם נהרים אל עיר נחור, אל בתואל ולבן.

*

*

ויאמר ה' אלקי אדוני אברהם הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדוני אברהם. (כד, יב)

כבר עמדו המפרשים לכאר אומרו 'הקרה נא לפני היום'. ובכלי יקר כתב וז"ל: הקרה נא לפני היום, יש אומרים שאמר שזמין לו ה' נערה חשובה שאין דרכה לצאת כלל, ולפי שעה במקרה תצא עכשיו לפני דוקא, כדי שלא תהיה מן היצאניות, לכך נאמר בתורה ואיש לא ידעה, שלא היה שום אדם מכירה כי לא יצאת מעולם כי אם בפעם זה, ועל כן הוצרך לשאול את פיה בת מי את, ולמה לא שאל לשאר נערות שהיו שמה, כי בלי ספק לא הלכה לכדה, אלא לפי שאיש לא ידעה רצה לומר לא הכירה, עכל"ק.

ויבואר, שאמר אליעזר, ה' אלקי אדוני אברהם הקרה נא לפני היום, היינו שביקש שבזכותו של אברהם אבינו זמין לו ה' נערה חשובה שאין

אבינו (בראשית כט, ב-ג) וירא והנה באר בשדה והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה וגו' ונאספו שם כל העדרים וגו', ולכן אין דרכה של אשה צנועה לצאת אל באר מים בשעות שהנערים ההוללים רועי הצאן נמצאים שם. ורק לעת ערב בשעה שכל רועי הצאן והנערים שבו לביתם, דרכה של בת ישראל כשרה לצאת אל עין המים, מפני שבאותה שעה אין שם תערובת אנשים ונשים. לזה פירש הכתוב, **ויברך הגמלים אל באר המים לעת ערב**, כשכל הנערים כבר שבו לביתם, והטעם כי אז הוא לעת צאת השואבות, שהוא הזמן שהנשים הצנועות הבאות לשאוב מים יוצאות אל עין המים לשאוב.

דרכה לצאת כלל, [כמו שפירשו על הכתוב (בראשית כו, ב) ויאמר יצחק אל בנו מה זה מהרת למצוא בני ויאמר כי הקרה ה' אלקיך לפני, כלומר שזכותך גרמה לי (עיי"ש ברד"ק, אלשיך ועוד)].

ועל דרך זה יובנו היטב דברי האור החיים הקדוש כאן וז"ל: ויאמר ה' וגו' הקרה וגו'. בטוה היה אליעזר באדונו שתפלתו מקובלת אשר התפלל הוא ישלח מלאכו וגו', והוסיף הוא להתפלל שיהיה הוא ראוי ליעשות הדבר על ידו, כי ימצא לפעמים שתהיה מניעה לקיים דברי התפלה מצד האמצעי, לזה התפלל לאלקי אדוני שיקרה לפניו, עכל"ק.

*

עוד נראה לומר, דהנה על הכתוב (לעיל טו, ב) הוא דמשק אליעזר, דרשו חז"ל (רש"י שם מהגמ' יומא כה, ב) שדולה ומשקה מתורתו של רבו לאחרים. הוא אליעזר עבד אברהם היה מקושר בכל רגע ורגע אל רבו, והתבונן היטב בכל תנועה ותנועה מתנועותיו שהיתה תורה שלימה וממנה למד והשכיל דעת, כמו שכתב רביה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע אודות תנועות הצדיקים.^א

^א ראה בנועם אלימלך פרשת כי תשא (ר"ה וזהו כי תשא): הצדיק האמיתי אשר כל כוונתיו להעלות השכינה, מעשיו נכנסים בלבות בני אדם ונותנים אהבה רבה בלבבם והם מוסרים נפשם על קדישת שמו יתברך וכו' עיי"ש. עוד שם בפרשת קדושים (ר"ה אל תפנו אל האלילים): בגמרא (שבת קמט, א) אמרו אל תפנו אל מדעתכם, נראה פירושה על פי שכתב בספרים שבכל אבר או תנועה שאדם עושה בה מצוה או דבר קדושה אז הנשמה שורה באבר ההיא,

הדרך.⁷¹ ואכן זכה לכך שכל דרך מציאת השירוך ליצחק היתה רק משך יום אחד בלבד מעת יציאתו ועד שבאה רבקה, ככתוב (פסוק מב) ואבוא היום אל העין, היום יצאתי והיום באתי שקפצה לו הארץ, כנ"ל מדרשת חז"ל.

*

הנה אנכי נצב על עין המים ובנות אנשי העיר יוצאות לשאוב מים.

(כד, יג)

לְבַאֲרָה יפלא איך לא חשש אליעזר
עבד אברהם מן הפגם במראה עיניו כשהוא נצב במקום זה כשבנות העיר יוצאות לשאוב מים, והלא כבר אמרו חז"ל (אבות ב, ד) אל תאמן בעצמך עד יום מותך, ובגמרא (בבא בתרא נז, ב) על הכתוב (ישעיה לג, טו) ועוצם עיניו מראות ברע, אמר רבי חייא בר אבא זה שאין מסתכל בנשים בשעה שעומדות על הכביסה, היכי דמי, אי דאיכא דרכא אחריתא רשע הוא, אי דליכא דרכא אחריתא אנוס הוא, לעולם דליכא דרכא אחריתא ואפילו הכי מיבעי ליה למינס נפשיה.

והנראה לומר על פי דברי זקה"ק מוהרצ"א זי"ע מדינוב

בספה"ק אנרא דכלה (פרשת בראשית) על הכתוב (בראשית א, ט) ויאמר אלקים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד וגו',

⁷¹ ועל כוונה זו הוסיף ואמר, **ועשה חסד עם' אדוני אברהם**, כלומר כדי שאוכל להמשיך להיות תדיר עם אדוני אברהם. והוספה שהוסיף במהלך השיעור, הגה"צ רבי אהרן ויידער זצ"ל, אב"ד לינו וחבר הביד"צ דקהילתנו הקדושה בארה"ב.

ביון שכן, לא ידע אליעזר איך יוכל הוא
עתה לעזוב את רבו אברהם, הלא
זה הדבר יקשה עליו עד מאד, וסבר בדעתו כי יותר טוב לו לאבד את רגלו או ידו מאשר לצאת ממחיצת רבו ולילך מאתו לחפש אשה ליצחק. משום כך היה צריך אברהם אבינו להשביעו, ככתוב (לעיל ב-ג) ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו שים נא ירך תחת ירכי, ואשביעך בה' אלקי השמים ואלקי הארץ וגו', וזו השבועה נצרכה לו דייקא בגלל שהיה זקן ביתו כדרשת חז"ל (יומא כה, ב) אליעזר עבד אברהם זקן ויושב בישיבה היה, ואין זקן אלא בחכמת התורה (ראה קידושין לב, ב), ולולא השבועה לא היה עוזב אף לרגע קט את רבו אברהם המלמדו תורה.

ועל פי זה יפורש הכתוב, ויאמר ה'
אלקי אדוני אברהם, כלומר היות
ורצוני לחסות כל העת בצילו של אברהם
ששכינה שרויה עמו, על כן אני מתפלל
ומבקש מאתך ית"ש, הקרה נא לפני
היום, שעוד היום הזה כבר תתמלא
הבקשה של אברהם עליה נשבעתי
ואמצא את זיווגי הנכון של יצחק, שלא
ימשך הדבר זמן רב אלא אזכה לקפיצת

וכשהנשמה שורה באותה האבר אז האבר מתנועה מכוחם ומחמת זה נראית התנועה בחוץ, וזה משתנה באדם לפי מעשיו הם תנועותיו, ובשביל זה התנועות של הצדיקים מתוקים וטובים לרואיהן, כי מכח הנשמה היא התנועה והנשמה היא חלק אלוה ממעל וכו' עיי"ש. (וע"ע באגרת הקודש מהרה"ק רבי אלעזר מליזענסק זי"ע (שנדפס בסוף הספה"ק נועם אלימלך) מה שכתב בשם אביו רבה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע).

להכריחו לכפור בהקב"ה ואם לאו יהרגוהו, אשר אז כל יהודי לא יגמגם בדבר אלא ימסור את נפשו ויהרג ולא יעבור ח"ו. כי היסוד והשורש לכל התורה ומצוותיה הוא (שמות כ, ב) אנכי ה' אלקיך וגו', וההימנעות מהעבירות הוא מהנאמר (שם ג) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, ואם עושה עבירה הריהו נותן כח לסטרא אחרא, על כן יחשוב שבעבירה זו רצון הסטרא אחרא להביאו לשמד ח"ו, ובכך יצאל מן העבירה.

על פי זה יתבאר כוונת אליעזר באומר, הנה 'אנכי' נצב על עין המים, היינו ש'אנכי' ה' אלקיך נצב עמדי ולנגד עיני בהיותי על עין 'המים' הרמוזים לתאוות כנ"ל, ועל כן לא אירא ולא אפחד שאכשל ח"ו בעבירה כאשר זכונת אנשי העיר יוצאות לשאוב מים.

*

והיה הנערה אשר אומר אליה המי נא כדך ואשתה ואמרה שתה וגם גמליך אשקה אותה הוכחת לעבדך ליצחק ובה אדע כי עשית חסד עם אדוני. (כר, יד)

יש להבין וכי מה ראייה ברורה היא שהיא הראויה ליצחק בכך שהיא תתן לו מעט מים לשתות, וגם מה ראייה היא בבקשתו ממנה 'המי נא כדך' בדרך של חוסר צניעות, הלא אין זה מדרכי הצניעות שאשה תטה כדה לאיש זר.

והנראה לומר שמבחנו היה האם תקיים 'המי נא כדך ואשתה', או שרק 'ואמרה שתה' ללא המיית הכר, ואכן כך היה כפי שנאמר להלן (פסוק יח) 'ותאמר שתה אדוני ותמהר ותורד כדה

וזה לשון קדשו: יש לרמוז מוסר נאה ברמז הפסוק, הנה כל התענוגים שבעולם מכונים בשם מים, כי מיסוד המים רוף אדם אחר תענוגים, כי המים מצמיחים כל מיני תענוגים, וכשמתגבר באדם יסוד המים מתאוה לתענוגים.

והנה כשהאדם מתאוה לתאוה הנה מצטער כשאינו עוסק בתאוה ההוא וקשה לו לפרוש הימנה, וסגולה לזה, בהעלות על לבו אהבת יוצרו שמוטבע בטבע איש הישראלי ממקבלי התורה, שאפילו הוא מפחות הערך ובעל תאוה, כשרוצים לכופו לכפור באמונת אלקים חיים הנה הוא מוסר נפשו על קדושת שמו יתברך, והנה כשמוסר נפשו למיתה הנה כבר מבטל כל תענוגי עולם הוזה עבור אהבת יוצרו, והנה אם עושה כן בעבור אהבת יוצרו לכבול כל תענוגי עולם הוזה ולקבל על עצמו יסורי מיתה הקשים, איך לא יחסום תאוותו כרגע בעבור אהבת יוצרו, והנה בהעלות זאת על לבו ככל זמן אזי בנקל לו לחסום תאוותו. וזה שנצטוונו לקרות קריאת שמע בכל יום פעמים ולקבל על עצמו בתיבת אחד למסור נפשנו על קדושת שמו.

וזה שנרמז, יקוו המים - היינו כל תענוגי עולם הוזה - אל מקום אחד - היינו למקום שאומר אחד - הנה מקבל על עצמו יסורי מיתה בעבור אהבתו ית"ש, מכל שכן שיבטל תענוגיו כרגע עבור אהבתו ית"ש. עכר"ק (וכן שם כאנרא דכלה, פרשת משפטים, ד"ה וירצה עוד).

ביאורים של דברים, שכאשר באה לאדם איזה מחשבת תאוה לדבר עבירה, יעלה על לבו כי רוצים

בכל עת ובכל שעה. כמו שידוע מצדיקים כמה נשמרו וכמה גדרים וסייגים עשו שלא להיכשל ח"ו באיסור הסתכלות בפני אשה ^ה, ועל הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע מסופר שאף הקפיד מאד שאשה לא תביט בו, ולא וויתר על כך אף לבקשת גדולים וטובים, ובימיו האחרונים אמר כי איתא בילקוט (מלכים ב, פרק ד, רמז רכח) על אלישע, שכל אשה שרואה אותו מתה, ולכן עמדה האשה השונמית בפתח ולא רצתה להיכנס, עיי"ש, (וע"ע בשו"ת דברי יציב, אבן העזר סימן לה), והדבר מבהיל לרעיון.

בן מסופר על הרה"ק רבי זאב וואלף מזבארזי זי"ע, שפעם כשהיה כבר זקן מופלג פתחה אשה אחת את דלת הדרו, ומיד נתחווירו פניו הקדושות מגודל הפחד, והתחיל לברוח ולרוץ מחדר לחדר עד שנכנס לחדר משכבו והתחבא תחת המיטה. לאחר מכן כשיצא משם ושב לחדרו כשפניו עדיין חוורות כסיד הלבן, שאלו אותו תלמידיו, רבינו כל כך למה, והשיב להם: וכי מלאך אני, הלא ירא ופחד אני לנפשי מפני היצר הרע שלא יתגבר עלי להכשילני ח"ו, לא מעבירה גופא, אלא מהרהור עבירה.

בך חששו צדיקים עד מאד מהתגברות היצר עליהם, ופחדו אפילו מהרהור

על ידה ותשקהו, היינו שעשתה זאת לא בפריצות אלא בצניעות, וזה היה סימן בידו כי אותה הוכחת לעבדך ליצחק, כיון שמויחדת היא בשני דברים, הן בצניעות והן בגמילות חסדים, כדפירש רש"י, אותה הוכחת, ראויה היא לו שתהא גומלת חסדים וכדאי ליכנס בביתו של אברהם וכו'. ע"כ.

*

גם יתבאר על פי הנודע מרבתינו קדמונינו (עין זוה"ק ח"א יא, ב; אגרא דכלה, פרשת לך, ד"ה ויעבור אברם; ועוד) שבכל מדה טובה שיש בצד הקדושה יש לעומתה ההיפך בצד הטומאה של הסטרא אחרא, בבחינת (קהלת ג, יד) זה לעומת זה עשה האלקים. כגון במידת החסד יש חסד שבא מצד הקדושה, ככתוב (תהלים נב, ג) חסד א-ל כל היום, וכן (שם פמ, ג) כי אמרתי עולם חסד יבנה, ולעומת זה יש חסד מצד הטומאה שהוא שורש טומאת הניאוף, כדכתיב בפרשת עריות (ויקרא כ, ז) חסד הוא. על כך שגור בפי העולם לאמור 'א נואף איז אַ גומער' (עין שפע חיים דרשות חומש רש"י, תשל"ט, פרשת תצא, עמ' תלו, בשם הרה"ק מראפשיץ זי"ע), היינו שכביכול מראה פנים כאילו הוא טוב לב ומפור ממון הרבה, אך באמת שורשו עמוק בצד הטומאה, ולכן ציוותה תורה (דברים כג, יט) לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב בית ה' אלקיך לכל נדר כי תועבת ה' אלקיך גם שניהם, משום שבא ממקור הרשע, וחסד זה הוא מסטרא אחרא.

לא כן הוא הצדיק אשר תמיד מידת הפחד עליו, בבחינת (בראשית לא, מב) פחד יצחק, ויראת החטא מלווה אותו

^ה ראה באגרת התשובה לרבינו יונה (אות יא): ואסור לאדם להסתכל באשת איש מן התורה, שנאמר (במדבר טו, לו) ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וכו', ואסור להסתכל אפילו באשה פנויה מדברי קבלה (איוב לא, א) ברית כרתית לעיני ומה אתבונן על בתולה. ע"כ. ועיין שו"ת דברי יציב, אבהע"ז סימן לד וסימן מא ס"ק א.

כשיאמר לה 'המי נא כרך ואשתה' היא לא תעשה כן אלא רק 'ואמרה שתה' ללא המיית הכר משום צניעות ויראת שמים שבה, והשני אם גם תוסיף ותאמר 'וגם גמליך אשקה' שזה סימן שגומלת חסדים היא. אם כך יהיו שני סימנים בידו, על הראשון אמר 'אותה הוכחת לעבדך ליצחק' היינו שיש לה מידת יראה ונכונה היא ליצחק שמדתו פחד יצחק, ועל השני אמר 'ובה אדע כי עשית חסד עם אדוני' היינו שהיא גומלת חסדים. (עין באר מים חיים כאן; וע"ע מה שהאריך בזה מרן זי"ע בשיעור חומש רש"י פרכת חיי טרה תשל"ו, גליון תתצ"ו).

*

ויהי הוא טרם בלה לדבר והנה רבקה יוצאת אשר יולדה לבתואל בן מלכה אשת נחור אחי אברהם וכדה על שכמה. (כד, טו)

באור החיים הקדוש פירש: טרם בלה לדבר, פירוש בעודו אומר עם אדוני והנה רבקה, והוא פרק בא סימן כי היא זאת שראויה להיות עם אדונו. רבקה יוצאת, פירוש מסובכת יציאה מהזולת, לצד תפלת אליעזר עשה ה' שתצא באותו רגע לא קודם ולא אחר כך, כדי שלא יכשל באשה אחרת כי היא זאת אשר יולדה לבתואל וגו' היא בת זוגו של יצחק. ע"כ.

והנראה להוסיף, שלכאורה היה צריך הכתוב לומר 'וכדה על שכמה' תיכף אחר אומרו 'והנה רבקה יוצאת'. אלא בא הכתוב להשמיענו את גודל הגם, שהוא טרם בלה לדבר והנה רבקה יוצאת, הגם שהיא אשר יולדה

עבירה מאה פעמים יותר ממה שאדם מפחד ממלאך המות, כי יראת שמים גדולה היתה מנת חלקם שח"ו לא יפלו ממדרגתם לעולם, ועל כך היו עיניהם שמורים ברשותם.¹⁾

ולעניננו ייאמר, כי אליעזר באומרו, והיה הנערה אשר אומר אליה הטי נא כרך ואשתה ואמרה שתה וגם גמליך אשקה, התכוין לבחון מידותיה בשני דברים, האחד אם

¹⁾ ראה מה שמעיד על עצמו הרה"ק מקאמאראנא זי"ע (מגילת סתרים, ד"ה וכשהייתי בן י"ב) וז"ל: ומהיום ההוא עד היום הזה, עשרים וחמש שנה, לא הסתכלתי ולא ראיתי ראייה בעלמא צורת אשה, ויש לי על זה שמירה מן השמים שלא תודמן לי אף במקרה. ע"כ.

כן כותב רביה"ק מוהרצ"א מדינוב זי"ע (דרך פקודיך מצות ל'ת לה, חלק הדיבור, אות ו, בהגה"ח) אודות הרה"ק מלובלין זי"ע, וז"ל: עיני ראו ולא זר אצל כבוד אדמו"ר הרב הקדוש מוה"ר יעקב יצחק זצוק"ל, שהיו העינים ברשותו, ואע"פ שהיה מסתכל פנים בפנים, לא ראה כי אם הנרצה לעבודת הש"י על פי דרכי התורה, ולא יכולתי להעלות הדבר על הספר. ע"כ.

והיה מרגלא בפומיה של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע לספר: זקה"ק מוהרצ"א מדינוב זי"ע סיפר פעם מעשה שהיה נוכח בו יחד עם התלמידים מבני היכלא של רבה"ק מלובלין זי"ע, שנכנס הגבאי בשליחות הרבנית לבקש כסף עבור בד לתפירת בגד, ושאל הרה"ק מלובלין את הגבאי כמה כסף צריכים ומה מידת הבד, האם הרבנית היא גבוהת קומה או נמוכה. ואמר זקה"ק שזה היה אחרי שחי עמה כעשרים שנה, אבל לא היה זה לפלא אצלו, כי כנ"ל ביקש הרה"ק מלובלין ופעל מדריגה זו שלא יראו עיניו רק מה שצריך לעבודת הש"י ולא זולת זה.

הו"י אומר כי משום שהנה ילדה מלכה גם היא בנים לנחור אחיך וגו', כי טובה וכשרה היתה, אז ובתואל ילד את רבקה, שכל זכותו בלידת רבקה היתה בגין היותו בן מלכה. וזה גם מה שאמר הכתוב כאן 'אשר יולדה לבתואל בן מלכה' שכל הזכות שהיתה לו בת כזו כרבקה משום היותו בן מלכה, והבן.

*

והנערה מוכת מראה מאד בתולה ואיש לא ידעה ותרד העינה ותמלא כדה ותעל. וירץ העבד לקראתה ויאמר הגמליני נא מעט מים מכדך. (כד, יז-י"ז)

בשראה אליעזר את כל מעלותיה בצניעות, אשר היא עצמה ותרד העינה ותמלא כדה ותעל, היא אינה מדברת עם כל אדם ואינה מביטה על שום איש, לכן מיד וירץ העבד לקראתה וגו'.

*

ותאמר שתה אדוני ותמהר ותורד כדה על ידה ותשקהו. ותכל להשקותו ותאמר גם לגמליך אשאב עד אם כלו לשתות. (כד, י"ח-י"ט)

הנה לא יפלא הדבר מדוע לא אמרה רבקה מיד בתחילה 'גם לגמליך אשאב', משום שראתה כי שרוי אליעזר בצער עקב היותו צמא, על כן תחילה הזדרזה 'ותאמר שתה אדוני ותמהר ותורד כדה על ידה ותשקהו' כי הוא צמא ועליה להקדימו, ואחר כך כאשר 'ותכל להשקותו' או 'ותאמר גם לגמליך אשאב' (ועיין מה שכתב בזה באור החיים הקדוש).

לבתואל בן מלכה אשת נחור אחי אברהם, ככל זאת עד הלום לא יצאה מחוץ לביתה.

*

והנה רבקה יוצאת אשר יולדה לבתואל בן מלכה אשת נחור אחי אברהם.

כבר עמדו המפרשים בצורך היחוס 'אשר יולדה לבתואל בן מלכה אשת נחור אחי אברהם', משום שהיה לנחור בנים גם מפלגשו ראומה ייחסו לעולם שהוא בן הגבירה בתואל בן מלכה ולא בן הפלגש (ראה רמב"ן, ספורגו, ועוד). ועל זה גם נאמר לעיל (כב, כ- כג) ויהי אחרי הדברים האלה ויוגד לאברהם לאמר הנה ילדה מלכה גם היא בנים לנחור אחיך וגו', ובתואל ילד את רבקה וגו' (ועי"ש ברש"י).

והנה הלא נחור היה עובד עבודה זרה, ונאמר (משלי י, א) ובן כסיל תוגת אמו, ואם כן מה חשיבות יש ביחוסה של רבקה כבת בתואל בנו. על כרחך צריך לומר שמלכה היתה כשרה וטובה, ולכן ייחס הכתוב כאן 'אשר יולדה לבתואל בן מלכה', וכן 'הנה ילדה מלכה גם היא בנים לנחור', להורות שהעיקר בא ממנה, כי רוב הילדים הולכים אחר דעת האם (עיין מעבר יבן פרק טו), בבחינת מה שאמרו חז"ל (כתובות נ"ב, ב) אין אשה אלא לבנים. וממעט זה תנו רבנן (פסחים מג, א) לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת תלמיד חכם, כי היא העיקר בהבאת זרע כשר, ולולא זאת אז עדיף שיהיה (ישעיה נה, א; ועיין ברכות י, א) רני עקרה לא ילדה וגו', ודו"ק.

לשתות רק לאליעזר, עתה בשאיבתה זו היה בכד זה מים די והותר לכל עשרה גמליו.

*

והאיש משתאה לה מחריש לדעת ההצליח ה' דרכו אם לא. ויהי כאשר כלו הגמלים לשתות ויקח האיש נזם זהב בקע משקלו ושני צמידים על ידיה עשרה זהב משקלם. (כד, כא-כב)

לבאורה יפלא איך זה שהוא עומד ומשתאה לדעת ההצליח ה' דרכו אם לא, ותיכף ומיד הוא כבר נותן לה מתנות.

ונראה לומר, על פי מה שאמרו בגמרא (חולין ז, א) השתא בהמתן של צדיקים אין הקדוש ברוך הוא מביא תקלה על ידן, צדיקים עצמן לא כל שכן וכו', מאי בהמתן של צדיקים, דרבי פנתם בן יאיר וכו', אקלע להווא אושפיזא רמו ליה שערי לחמריה לא אכל, חבמיניהו לא אכל, נקריניהו לא אכל, אמר להו דלמא לא מעשרן, עשריניהו ואכל, אמר ענייהו זו הולכת לעשות רצון קונה ואתם מאכילין אותה טבלים. עיי"ש.

עוד שנינו (אבות א, יג; ד, ה) ודישתמש בתנא חלף, והיינו שאסור להשתמש בתלמיד חכם, כדאמרו בגמרא (מגילה כה, ב) זה המשתמש במי ששונה הלכות וכו', כי הא דריש לקיש הוה אוזיל באורחא, מטא עורקמא דמיא [שוללית של מים מכונסין - רש"י], אתא ההוא גברא ארכביה אכתפיה וקא מעבר ליה, אמר ליה קרית, אמר ליה קרינא, תנית, תנינא ארבעה סידרי משנה, אמר ליה פסלת לך ארבעה טורי ומענת בר

וכן יפורש אומרה 'שתה' כלומר שישתה לא רק מעט כמו שאפשר כך לשתות כשהכר על השכם, אלא ישתה הרבה, ולכן 'ותורד כדה מעל שכמה' כפירוש רש"י, כדי שיהיה לו יותר מים לשתות, ובדרך זה גם 'ותאמר גם לגמליך אשאב עד אם כלו לשתות'.

*

ותמחר ותער כדה אל השוקת ותריץ עוד אל הבאר לשאוב ותשאב לכל גמליו. (כד, כ)

הנה בוודאי בירך אליעזר ברכת שהכל נהיה בדברו על המים ששתה, ומובא בפוסקים (עיין בית יוסף, אורח חיים סימן קסו, בשם הכל בו והאבודרהם; מ"ז שם ס"ק יח; דרישה סק"ג; אליה רבה שם; של"ה, שער האותיות, קדושה, ד"ה הרין; מטה משה סימן רפג) שלא להאכיל בהמה חיה ועוף ולא גוי מחתיכה שנוגעת בה חתיכת המוציא, עיי"ש. אם כן גם כאן אין זה דרך ארץ לתת לגמלים מן המים ששתה אליעזר ובירך עליהם שהכל. אשר על כן 'ותמחר ותער כדה אל השוקת ותריץ עוד אל הבאר לשאוב ותשאב לכל גמליו' מים חרשים ולא מה שהותיר אליעזר.

*

עוד נראה לומר באומרו ותשאב לכל גמליו, שבא הכתוב ללמד כי אף כאן ראה אליעזר גם שנעשה לה, שבאה ברכה למים ששאבה רבקה, כמו שראה שעלו המים לקראתה (רש"י לעיל פסוק יו, מהמדרש כ"ד ס, ה), אף כאן ראה שבשאיבה אחת שלה כבר היה די מים לכל הגמלים. אפילו שאותו הכר שלפני כן מילאה אותו מים וממנו היה מים

לשוחח עם אנשים [כדשנינו (כחוכות עב, א) שאשה המדברת עם כל אדם נקראת עוברת על דת משה ויהודית עיי"ש (ובשו"ע אבעה"ז סימן קטו, ד ובנו"כ)], ואם כן היא רבקה הצדקנית בוודאי שלא תנהג בפריצות ולא תענה לו, ולמה שאל אליעזר את פיה ולמה השיבה לו.

אלא הוא אליעזר לאחר ששאל אותה בקצרה תחילה, בת מי את, תיכף גילה דעתו בהסמיכו לאמור לה, הנדיי נא לי וגו', לא בשביל שרצוני לדבר איתך, אלא רצוני לדעת היש בית אביך מקום לנו ללון, כי אין לי מקום איפה ללון, על זה אני שואל ולא משום פריצות ח"ו.

*

ותאמר אליו בת בתואל אנכי בן מלכה אשר ילדה לנחור. (כד,

כד)

שוב נאמר כאן שבתואל 'בן מלכה' הוא (ראה לעיל בפסוק טו), להורות שהיא היתה המפורסמת ביותר, ונחור היה רק מפל לה, כפי שהיה הרה"ק רבי יהודה לייב מראוונא זי"ע, מגדולי תלמידי הבעש"ט הק' זי"ע, קרוי 'רבי לייב שרה'ם" על שם אמו הצדקנית.

*

ותאמר אליו גם תבן גם מספוא רב עמנו גם מקום ללון. ויקוד האיש וישתחו לה'. (כד, כה-כו)

הנה אליעזר לא שאל כלום אודות תבן ומספוא לגמלים, אלא 'היש בית אביך מקום לנו ללון' ללא תמורת תשלום. על כך השיבתו

לקיש אכתפך, שדי בר לקישא במיא, עיי"ש.

על פי זה אפשר לומר כי אליעזר ידע שאלו עשרה הגמלים מגמלי אדוניו הן בהמתן של צדיקים שאין הקב"ה מביא תקלה על ידן, וגם ראה עתה שהגמלים יודעים כי דישתמש בתגא חלף, היינו שהם מתייחסים אל רבקה כדון תלמיד חכם שאסור להשתמש בו, כי עבור השקית כל אחד מעשרה הגמלים היתה לכתחילה צריכה לרוץ אל הבאר עשר פעמים, אך הם לא רצו להמריחה ולכן לא שתו מהמים שהביאה רק טעימה כלשהי ותו לא, כך שרק פעם אחת הספיק לה לרוץ אל הבאר ולמלא את כדה.

וזה שאמר הכתוב, והאיש משתאה לה וגו', ויהי כאשר בלו הגמלים לשותות, היינו שראה בדרך שתייתם זו שמכירים הם כי דישתמש בתגא חלף כנ"ל, ורבקה בת כשרה היא, מכך ידע כי היא היא הנכונה עבור יצחק, ועל כן תיכף נתן לה המתנות, ויקח האיש נזם זהב וגו'.

*

ויאמר בת מי את הנדיי נא לי היש בית אביך מקום לנו ללון. (כד, כג)

צריך ביאור שתי שאלותיו ביחד, בת מי את, הנדיי נא לי היש בית אביך מקום לנו ללון. גם מהו אומרו 'הנדיי נא לי'.

ונראה לפרש כי כבר אמרו חז"ל (אבות א, ה) אל תרבה שיחה עם האשה, ואף אשה כשרה אינה מרבה

שאמר עשיר הוא זה ונתן עיניו בממון
(רש"י פסוק כט).

וביון שראה אליעזר כמה קדושה יש
בה ברבקה שמשכילה היא להבין
כי אין רצונו ללון בבית שיש בו עבודה
זרה, על כן תיכף, ויקוד האיש וישתחו
לה' על כי זימן לפניו את האשה הכשרה
ליצחק, וכדברי התרגום יונתן, וגחן גברא
וסגיד קדם ה' דזימן קדמוי אתתא
מהגנא.

*

ויאמר ברוך ה' אלקי אדוני אברהם
אשר לא עזב חסדו ואמתו
מעם אדוני אנכי בדרך נחני ה' בית
אחי אדוני. (כד, כז)

נראה לפרש אומרו אנכי בדרך נחני
ה', על פי דברי האור החיים
הקדוש שהבאנו לעיל על הכתוב (פסוק
יב) ויאמר ה' אלקי אדוני אברהם הקרה
נא לפני היום וגו', שהתפלל שיהיה הוא
ראוי ליעשות הדבר על ידו, עיי"ש, כן גם
כאן ויאמר ברוך ה' אלקי אדוני אברהם
אשר לא עזב חסדו ואמתו מעם אדוני,
ואפילו אנכי, היינו איש פחות כמוני,
זכיתי אשר בדרך נחני ה'.

רבקה כי אחיה לבן הגולן אינו עושה
דבר בחינם, כל מסחרו הוא בתבן
ומספוא, ועבור רכישתם הוא לוקח
ביוקר רב, כך שאם ירכוש ממנו תבן
ומספוא תמורת תשלום הגון אז יסכים
שילון בחינם.

וזה שאמרה אליו, גם תבן גם מספוא
רב עמנו ותצטרך לשלם על כך
ממון רב, ואז יהיה גם מקום ללון, היינו
יסכים לבן שתישאר ללון כאן כדי
שתרכוש ממנו עוד תבן ומספוא במחיר
הגבוה שיבקש ממך.

*

עוד נראה לומר, שידעה רבקה כי
אליעזר לא יסכים להיכנס לבית
מלא בעבודה זרה, ועל כן אמרה אליו גם
תבן גם מספוא רב עמנו, כלומר שיכול
הוא להיכנס לבית התבן מקום בו
מאכסנים את התבן והמספוא, ואין שם
עבודה זרה, וזה גם מקום ראוי ללון (עין
סוטה מג, א).

אכן גם לבן אמר לו (פסוק לא) למה
תעמוד בחוץ ואנכי פניתי הבית,
מעבודת אלילים (רש"י מהמרש), אך כל
זה עשה לא מצדקותו אלא משום

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' שמחה ניסן ז"ל בן הגה"ח ר' שלמה דוד ז"ל רוטנברג

נלב"ע ביום כ"ב תמוז תש"ע

תנצב"ה

מרשימותיו נערך שיעור החומש רש"י משנת תשי"ב בגליון זה

שנכסר לידינו באדיבות לכו של בנו

הרה"ג ר' שלמה דוד רוטנברג ז"ל

נלב"ע ביום כ' תשרי, ד' דחוד"מ סוכות תשע"ח

תנצב"ה

בשולחן המהור

ליל ש"ק פרשת חיי שרה תשכ"ב

ויבואו, או כולו חייב, שהרשעים הגדילו מידת רשעתם עד כדי כך שכרור שלא יחזרו בתשובה לא הם ולא בנייהם אחריהם.

גם אברהם אבינו ע"ה היתה כל עבודתו לגייר גרים, ככתוב (לעיל יב, ה) ואת הנפש אשר עשו בחרן, אלו הגרים שניירו אברהם ושרה והכניסו אותם תחת כנפי השכינה (בראשית רבה למ, ד; רש"י שם), וכפי שנאמר לו (לעיל יב, א-ג) לך לך מארצך וממולדתך וגו' ונברכו בך כל משפחות האדמה, מלשון המברך את הגפן (כלאים ז, א), שיתדבקו בך ויכנסו תחת כנפי השכינה (ראה יבמות סג, א). והיינו טעמא שלא פעל לקרב את הגאולה, אף שכבר בימיהם היו מצפים לימות המשיח, כדמצינו ביעקב (בראשית רבה פד, יא) שהיה סבור שתחיית המתים מגעת בימיו, אלא שרצה עדיין לקרב את האומות ולהכניסם תחת כנפי השכינה.

וזהו אומרו, אם תרצו הריני גר, רצ"ל שאם אתם נכנעים מפני הרי שעוד יש לכם תקוה ואז מוכן אני להיות גר ושיתאחר זמן הגאולה, ואם לאו אהיה תושב ואמלנה מן הדיו, דמאחר שהגדילו ברשעתם עד שאין רוצים ליתן אחוות קבר לאברהם ושרה שוב אין לצפות שיחזרו בתשובה, וממילא אין סיבה לעכב את הגאולה ואמלנה מן הדיו.

בתורה"ק (בראשית כג, ד) גר ותושב אנכי עמכם תנו לי אחוות קבר עמכם ואקברה מתי מלפני.

ברש"י, גר ותושב אנכי עמכם וכו', ומדרש אגדה אם תרצו הריני גר, ואם לאו אהיה תושב ואמלנה מן הדיו שאמר לי הקדוש ברוך הוא (לעיל יב, ז) לזרעך אתן את הארץ הזאת. ע"כ. ומעמא בעי דמעיקרא דמילתא למה אינו רוצה לקחת מן הדיו והלא שונא מתנות יחיה (משלי טו, כז).

ונראה דהנהגה בנמרא (פסחים פו, ב) אמר רבי אלעזר לא הגלה הקב"ה את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים וכו'. וזה סיבת עיכוב הגאולה לפי שמחכים שכל ניצוצי הקדושה שהם בין האומות ישובו למקור שורש מחצבתם, ואם יחישו את הגאולה כבר לא יהא להם תיקון, דאין מקבלין גרים לימות המשיח (יבמות כד, ב).

ובזה יבואר כוונת מאמרו של רבי יוחנן (סנהדרין צה, א) אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או כולו חייב, דכל עוד ויש לצפות שיתרבו גרים יש הכרח לדחות את הקץ אולי יתעוררו ויבואו, אבל אם נתמלא סאת רשעתם של האומות ואפס תקוה מהם שוב אין סיבה לעכב את הגאולה. וזה שאמר, בדור שכולו זכאי, שכל ניצוצי הקדושה יעלו

בשולחן המהורר

ליל ע"ק פרשת חיי שרה תשמ"ז

הספרו ובכיתו היה על האי שופרא דבלי בארעא, על צדקותה והפנימיות של שרה אמנו אשר צדקותה היתה מושרשת בלבה. וזה שאמר הכתוב ויבא אברהם לספור לשרה, על מה, על ולבכתה בלא כ"ף, שרומזו על וְלִבְתָּהּ, על פנימיותה וצדקותה שבלבה.

או יאמר, ולבכתה בלא כ"ף, ולבכתה, אפשר לפרש מלשון בית, [וידוע דרשת חז"ל (מגילה יג, א) על הכתוב לקחה מרדכי לו לבת, אל תקרי לבת אלא לבית], והיינו הבתים אשר הקימה, כדאמר הכתוב (לעיל יב, ה) ואת הנפש אשר עשו בחרן, ודרשו חז"ל (בראשית רבה לט, יד; רש"י שם) אברהם מנייר את האנשים ושרה מגיירת הנשים ומעלה עליהם הכתוב כאילו עשאו, ושרה זכתה להקים הרבה בתים נאמנים לאמונה ויראת שמים והרגילה את אמונת ה' בפי הבריות, ועל זאת הספיד אברהם אבינו את שרה על הבתים אשר הקימה וגיירה את הנשים לאמונה וליראת ה' מהורה, ועתה על ידי הסתלקותה נעצר כל הכח הזה וכל הבתים האלה לא יהיה מי שיחזיק ויעודר אותם.

בתורה"ק (בראשית כג, ב) ותמת שרה בקרית ארבע הוא חברון בארץ כנען ויבא אברהם לספור לשרה ולבכתה.

בעל המורים כתב, ולבכתה, כ"ף קטנה, שלא בכה אלא מעט לפי שזקנה היתה וכו' עיי"ש. ובחתם סופר (בתורת משה, מהספר שיר מעון) כתב, דבא לרמז מה דאיתא בנמרא (כבא כתר א, טו, ב) וה' ברך את אברהם בכל, דבת היתה לו לאברהם ובכל שמה, אלא שמתה, והנה כל זמן ששרה חיה לא היה מרגיש כל כך חסרון בתו כי לא היה לבדו, וגם היה מתנחם בשרה, אבל כאשר גם שרה מתה ונשאר לבדו התחיל להרגיש להתמרמר ולבכות גם על מיתת בתו, וידוע דקטנות מורה על חסרון ומיעוט, ואם תחסר ותסיר הכ"ף מן 'ולבכתה' נקראת 'ולבתה', ומרמז שבא אברהם לספור לשרה ולבכתה, ולבכתה. ע"כ.

ואפשר לומר עוד, דהכתוב בא ללמדנו שאברהם אבינו ע"ה כשבא לספור ולבכות על מיתת שרה אמנו, לא על היציגות שלה בכה כאשר העיד עליה כי אשה יפת מראה את, אלא עיקר

לקיים רצון צדיק!

המעוניינים לתרום להדפסת גליונות הד"ת
לכבוד השמחה במעונם או להנציח קרובים
נא יפנו מבעוד מועד במלפון: 052-7140042

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

על ידי שהוגים בתורה בלילה מתהפך חשוכא לנהורא ונמתק הדינים

ביקש רבי עקיבא לעוררן על ידי דרש זה דייקא, וגם לכאר מה שהיה הציבור מתנמנם בעת הדרשה.

בכח לימוד התורה בלילה מבטלים מדת הדין

נקדים מדברי כ"ק אאדמו"ר זי"ע הכ"מ (ראה שפע חיים, רעוא דרעוין, בראשית א, פרשת חיי טרה, מאמר ד, אות ג-ו) לפרש הכתוב בפרשה (כד, א) ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל, על פי מה שמצינו באדם הראשון דלאחר שחטא ושקעה חמה אמר, אוי לי שבשביל שסרחתי עולם חשך בעדי ויחזור העולם לתוהו ובוהו (עבודה זרה ה, א), והיינו דעד אז זכה לאור וכעת עולם חשך בעדי, ובמוציא שבת נתן הקדוש ברוך הוא דעה באדם הראשון מעין דוגמא של מעלה והביא שני אבנים ומחנן זו בזו ויצא מהן אור (פסחים נד, א). ובוודאי שיש בזה ענינים גבוהים מסתרי תורה, אך יש לנו להתבונן במה שצוה לו הבורא כל עולמים ליטול ב' אבנים להוציא מהם אור, ללמוד מכאן דרך לעבודת ה'.

בתורה"ק (בראשית כג, א) ויהי חיי טרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי טרה.

ברשי"י, לכך נכתב שנה בכל כלל וכלל, לומר לך שכל אחד נדרש לעצמו, בת ק' כבת כ' לחטא, מה בת כ' לא חטאה שהרי אינה בת עונשין אף בת ק' בלא חטא וכו'. שני חיי טרה, כולן שוין לטובה, עכ"ל. ולכאורה צ"ב דהתיבות 'שני חיי טרה' הם יתור לשון, ואם לומר דכולן שוין לטובה, הרי זה נדרש כבר שהיתה בת ק' כבת כ' לחטא.

ובמדרש (בראשית רבה נח, א), ויהיו חיי טרה מאה שנה, יודע ה' ימי תמימים ונחלתם לעולם תהיה (תהלים לו, יח), כשם שהן תמימים כך שנותם תמימים.

עוד במדרש (שם, ג), רבי עקיבא היה יושב ודורש והציבור מתנמנם, ביקש לעוררן, אמר מה ראתה אסתר שתמלך על שבע ועשרים ומאה מדינה, אלא תבוא אסתר שהיתה בת בתה של טרה שחיתה ק' וכ' וז', ותמלך על ק' וכ' וז' מדינות, ע"כ. והפליאה ידועה למה

יומא כה, ב) מפסוק זה שהיה זקן ויושב בישיבה, והיינו דכיון שעסק בתורה ויושב בישיבה בד' אמות של הלכה, לכן היו כל שנתיו נחשבים כאילו היו רק ימים בלבד בלא לילות, כי לילותיו היו מאירים ומוהירים על ידי אור התורה, היפוך בחינת עולם חשך בעדי. ולכן נאמר וה' ברך, דאיתא בירושלמי (ירושלמי ברכות, פרק ט, הלכה ה) דכל מקום שנאמר וה' - הוא ובית דינו, ובכח לימוד התורה של אברהם אבינו בלילות היפך מדרת הדין השולטת אז, למדת הרחמים, ולכן נתברך בכל.

איתא בשל"ה הקדוש (מסכת חולין, דרך חיים תוכחת מוסר, אות קנב, בשם זוה"ק, פרשת קרח, ח"ג דף קעו, ב; הובא במגן אברהם א, ס"ק א) שיש סוד קדוש לחבר יום ולילה בתורה ותפילה, הן בבוקר והן בערב. וכ"ק אדרמו"ר זי"ע שמע מאביו זקה"ק מרורניק זי"ע שהעיד על עצמו, שמיום עמדו על דעתו לא חיסר אפילו יום אחד מלחבר יום ולילה בתורה הן בבוקר והן בערב, והיינו שתמיד למד הן בשעה שמתחלף מיום ללילה והן מלילה ליום. ואנן מה נעני אבתריה בזמננו שהחשכות שוררת בעולם ויש ריבוי גדול כל כך של קליפות ומזיקים שמתגברים בשעות הלילה, ואין לנו שום עצה לבטלם אלא בכח לימוד התורה בלילה ולחבר ולקשר יום ללילה.

[ביותר הדברים אמורים לענין קימה באשמורת הבוקר, כפי שהפליגו צדיקים בשבח לימוד התורה בשעה זו דייקא. שכן בזמנים שלנו קשה להישאר ער וללמוד כל הלילה מחמת התגברות הקליפות, ורובא דרובא

הכתוב אומר (תהלים מב, ט) יומם יצוה ה' חסדו וגו', והיינו שיום מורה על חסד, ואילו לילה הוא זמן שליטת הדינים והמזיקים, בבחינת הכתוב (תהלים קד, כ) תשת חושך ויהי לילה בו תרמוש כל חייתו יער (עין זוה"ק, פרשת בראשית, ח"א דף לד, ב), שאז יש להם כח ושלטה. ולכן תקנו אנשי כנסת הגדולה לבקש בתפילת ערבית, השכיבנו אבינו לשלום וכו' והגן בעדנו והסר מעלינו אויב דבר וכו', שכן לקליפות הטמאות יש רשות להזיק בלילה ולהחטיא את האדם, וכיון שנתנה רשות למשחית שוב אין מבחין בין טוב לרע (בבא קמא ס, א).

וקודם חטא אדם הראשון לא היה למזיקין שליטה, אבל משחטא וגמשך זוהמא לעולם נעשה בחינת עולם חשך בעדי ועל ידי זה ניתן כח למדת הדין ולמזיקין. לכן נתן לו הקב"ה דעה ליטול ב' אבנים להוציא מהם אש המורה על תורה וכמו שנאמר (ירמיה כג, כט) הלא כה דברי כאש, והיינו שהקב"ה נתן לו עצה לבטל הקליפות והדינים השורים בלילה על ידי לימוד התורה בלילות, שבוה מאירים את חשכת הלילה, כי הלא התורה נקראת אור וכמו שנאמר (משלי ו, כג) כי נר מצוה ותורה אור, וכן דרשו חז"ל (מגילה טו, ב) אורה זו תורה, והאור דוחה את החושך, ובכח זה מהפכים מדרת לילה ליום ומבטלים מדרת גבורה למדת חסד ורחמים.

הלומד תורה בלילות נחשבים כל שנתיו כימים

זאת היתה מעלתו של אברהם אבינו שהיה בא כימים, דחז"ל דרשו

ומחליף את הזמנים וכו' בורא יום ולילה גולל אור מפני חושך וחושך מפני אור ומעביר יום ומביא לילה וכו'. דהתורה נקראת חכמה, ולכן נקראים לומדיה בתואר 'תלמיד חכם', והתורה מחכימת פתי (תהלים יט, ח). וזהו בחכמה, היינו על ידי חכמת התורה, פותח שערים, נפתחים שערי מעלה, ובוה משנה עתים ומחליף את הזמנים וכו' גולל אור מפני חושך וחושך מפני אור, דמהפך חשוכא לנהורא ומדת הרחמים מחלפת ותופסת את מקומה של מדת הדין.

הלימוד בקבלת התורה שרק בכח התורה לילה כיום יאיר

ידוע המובא במדרש (שיר השירים רבה א, יג) שבליילה קודם מתן תורה היו בני ישראל ישנים והוצרכו להעירם, וזכר לזה אנו ניעורים כליל חג השבועות (מגן אברהם, ריש סימן תצד). וזהו פליאה עצומה ובלתי מושג על דור דעה כזה, היאך הגיע להם כזאת שתפול עליהם תרדמה אחר שהכינו עצמם שלשת ימים לקראת המעמד הקדוש של מתן תורה שהוא תכלית בריאת העולם.

עוד אמרו חז"ל (שבת פה, א), וייתצבו בתחתית ההר, אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא, מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כנגינת ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, ובתוספות (ד"ה כפה) עמדו בוה אמאי הוצרכו לכפיית ההר כנגינת והלא כבר אמרו ישראל נעשה ונשמע.

מהצדיקים סברו דעדיף לילך לישון בשעה מוקדמת ולקום בהשכמה לעסוק בתורה באשמורת הבוקר, כפי הידוע מוקה"ק מוהרצ"א מדינוב זי"ע, שבכל לילה בין בימות החמה ובין בימות הגשמים עלה על יצועו בשעה תשע ולאחר שעתיים ומחצה כבר קם לעבודת ה'. ובוהר הק' (עין פרשת מקץ, ח"א דף קצד, ב; פרשת ויחי, ח"א דף רלא, ב; ועוד) הפליג מאד בענין הקימה באשמורת הבוקר, שאז הקב"ה ממייל בגן עדן ומכריז אותן הנשמות שעוסקות בתורה. ועל ידי זה גורמים שמחה בכל העולמות, דעד אותה שעה השכינה הקדושה מייללת על צרות ישראל וגלות השכינה, ואולם על ידי שמתעוררים בהשכמה ומתגברים על היצר בכדי לעסוק בתורה, נגרם שמחה לשכינה והיא מתנערת מעפרה.].

ענין זה יש לרמוז בכתוב (דברים ד, ד) ואתם הרבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום, דאם דבוקים תמיד בכל עת ובכל רגע בה' אלקינו, זוכים לבחינת חיים כולכם היום, רצ"ל שכל החיים יהיו כולם בבחינת יום בלבד, ועל ידי שמקיימים ולילה כיום יאיר, גורמים בזה להפך מדת הדין למדת הרחמים ואז אין כח לשליטת המוזיקין. כן יורמו בכתוב (שיר השירים ג, ז) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה, ואיתא בוהר הקדוש (ח"א, דף רנג, א בהשמטות) דהששים גבורים היינו ששים מסכתות הש"ס, והרמוז בוה שאין שום עצה לבטל הפחד ומדת גבורה בלילות רק על ידי לימוד התורה בלילות.

בן אומרים בתפלת ערבית, בחכמה פותח שערים ובתבונה משנה עתים

ימיהם של צדיקים תמימים כיומא אריכתא

בדבר הזה השתבחה שרה אמנו, שהיו בה שתי מעלות, הן שהיתה בת ק' כבת כ' ובת כ' כבת ז', שכל שנות חייה היו ללא חטא, אבל בנוסף לזה נאמר בה גם שני חיי שרה, כולן שוין לטובה, שלא יאמרו דרך ימיה היו טובים, אלא לרבות הלילות שגם הם היו מאירים כימים, וכל שנותיה כולן כמקשה אחת, בלי יוצא מן הכלל אף שעה אחת, היו שוין לטובה. ודייק בלישנא, שוין לטובה, כי אין טוב אלא תורה (ברכות ה, א), ללמדנו שרק בכח התורה נוכח למעלתה של שרה אמנו אשר לילה כיום יאיר.

לבן שפיר הסמיך המדרש את הפסוק יודע ה' ימי תמימים, שכל ימיהם תמימים בלי הפסק לילה באמצע, וכיומא אריכתא דמיא, וכשם שהם תמימים כך שנותם תמימים, ונחלתם לעולם תהיה בלי שום הפסק כלל וכלל, דכשם שהם האירו הלילות בכח התורה עד שכל שנותיהם תמימים באורה והמתקת הדינים, כן תהיה נחלתם לעולם.

ויבואר המדרש, דכאשר רבי עקיבא היה דורש בוודאי היה מדבר באריכות ומחדש חידושי תורה בלי הפסק כתורה מסיני, ובהגיע שעת לילה התחיל העם להתנגמם מחמת תשישות כוחם. ביקש רבי עקיבא לעוררן ולהוכיחם שעיקר חשיבות לימוד התורה הוא בלילה דייקא, לקדש ולטהר את השעות החשובות ובכך להמתיק הדינים ולבטל כח המזיקין.

ויש לומר דתיכף בעת מתן תורה רצה הקב"ה להורות לבני ישראל וללמדם שרק בכח התורה יוכלו להפך דין לרחמים על ידי שיעסקו בתורה בלילה ויהפכו חשוכא לנהורא. לכן כפה עליהם ההר כנגינת להחשיך להם אור השמש, כי אם לא יקבלו את התורה אזי לא די שלא יאירו את הלילות, אדרבה יחשיכו את היום ויהפכו רחמים לדין רח"ל, ורק אם יקבלו התורה לעסוק בה בימים ובלילות אזי יאיר כאור יום חשכת לילה.

לבן גם סיבב הקב"ה שבני ישראל יהיו ישנים קודם מתן תורה, לרמוז להם בחינה זו דבלי לימוד התורה יהפכו יום ללילה ויהיו ישנים תמיד, ועל ידי זה ינתן רשות למזיקין ולמדת הדין לשלוט ח"ו, ורק בכח קבלת התורה לעסוק בה ביום ובלילה יומתקו הדינים.

וזהו בחינת השם א-ל, שכתוב אחד אומר (תהלים נב, ג) חסד א-ל כל היום, וכתוב אחד אומר (שם ז, יב) וא-ל זועם בכל יום, וכן מבואר בתוספות (ראש השנה יז, ב בהג"ה) שהשם א-ל הוא מדת חזק עי"ש, וכבר עמדו על זה בווהר הקדוש (פרשת צו, ח"ג דף ל, ב). ויש לומר דאותיות א-ל רומזים על לימוד התורה, אל"ף מלשון הכתוב (איוב לג, ג) ואאלפך חכמה, ואות למ"ד רומז על 'לימוד' התורה. וכאשר אין עוסקים בתורה מקויים וא-ל זועם בכל יום, דגם היום נהפך ללילה וישלוט מדת הדין בבחינת זעם, ורק בזכות התורה מקויים חסד א-ל כל היום, שכל שעות המעת לעת נעשים כעין יום אחד ארוך, ואזי יומם יצוה ה' חסדו.

הארת הלילה בנר מצוה ותורה אור גורם להמתקת הדינים

מתקרבים ובאים ימי החנוכה
המאירים, ובגמרא (שבת כא,
ב) והמהדרין מן המהדרין בית שמאי
אומרים יום ראשון מדליק שמונה מכאן
ואילך פוחת והולך, ובית הלל אומרים
יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך
מוסיף והולך וכו', שני זקנים היו בצידן,
אחד עשה כבית שמאי ואחד עשה
כדברי בית הלל, זה נותן מעם לדבריו
כנגד פרי החג, וזה נותן מעם לדבריו
דמעלין בקדש ואין מורידין.

ויש לומר דהנה התואר 'זקן' מורה על
ב' הפכיים, דבמתן תורה מצינו
שנגלה הקב"ה בזמן מלא רחמים (ילקוט,
פרשת בשלה, רמז רמז), והיינו כי זקן מורה
על רחמים, ומאידך מצינו (סנהדרין לו, ב)
שאין מושיבין זקן בסנהדרין, וברש"י
משום שאינו רחמני. וענין הדלקת נר
חנוכה משתשקע החמה דייקא (שבת, שם)
הוא בכדי לבטל הדינים והקליפות
השולטים אז בלילה, ועושים זאת על ידי
נר מצוה ותורה אור, להאיר החשיכה
ולבטל כח מדת הדין. והוה ברמז
ההדלקה עד דכליא ריגלא דתרמודאי
(שם) הרומז לביטול הקליפות, שלא ירעו
ולא ישחיתו.

ומדליקין על פתח הבית (שם), כי
זכות האורה זו תורה אנו
מגינים על בתינו שלא תוכל הטומאה
ושום משחית ומחבל להיכנס פניהם ח"ו.
והוה ברמז שני זקנים היו בצידן, רצ"ל
שני הבחינות הרמוזים בזקן, בחינת

אמר להם רבי עקיבא, מה ראתה
אסתר שתמלוך על קכ"ז מדינות,
דמצינו בשעת הגזירה אמרה אסתר
(אסתר ד, טז) לך כנוס את כל היהודים וגו'
שלושת ימים לילה ויום וגו', ולכאורה
הוא כפל לשון 'שלושת ימים לילה ויום',
אך להג"ל יבואר שבקשה שהלילות
והימים יהיו כיומא אריכתא, וגם הלילות
יהיו בכלל שלושת ימים, ועל ידי זה
יומתקו הדינים ותתבטל הגזירה הרעה.
ומצינו (מגילה טז, א) שמרדכי היהודי קיבץ
ילדי ישראל ולמד עמהם תורה, כי ידע
שרק בכח התורה יוכל להאיר הלילות
ולבטל הדינים. ודבר זה למדו משרה
אמנו שחיתה קכ"ז שנים שכולן היו
שוין לטובה, וכנ"ל שכל שנותיה היו
ימים מאירים. ובלמוד זה עורר רבי
עקיבא את תלמידיו למען ישכילו ויבינו
את חשיבות ומעלת לימוד התורה בלילה
דייקא.

על כן מי שחם על צרות ישראל ועל
שכינתא דאיהו בגלותא, צריך
להתגבר ולקום באשמורת הבוקר, ובפרט
בלילי החורף הארוכים שבנקל אפשר
לקום ולעסוק בתורת ה' בהשכמה. שכן
אין שום עצה בזמנים האלו להכרית
המזיקים והקליפות, אלא על ידי חיבור
היום והלילה בתורה. ולא לחנם רואים
בחוש שהיצר הרע מתגבר ביותר על ענין
ההשכמה בבוקר, כי הוא יודע דעל ידי
העסק בתורה בשעה זו מחלישים
ומבטלים את כח הקליפות והמסטינים.
ואף על פי שאיננו במדרגה לעסוק
בתורת ה' יומם ולילה ממש, אבל לכל
הפחות מה שבכוחנו לעשות, לחבר
ולקשר יום ולילה בלימוד התורה, שעל
ידי זה ממתיקים הדינים.

דעל ידי שמעלין בקודש ללמוד תורה
בלילה, לעומת זה נחלש ומתמעט כוחם
של הקליפות.

ומתוך ד"ק בעידן רעוא דרעוין
ש"ק פרשת חיי שרה תשנ"ה

רחמים ובחינת דין, כי על ידי הארת
הלילה בנר מצוה ותורה אור ממתיקים
הדינים לרחמים גמורים. זה נותן מעם
לדבריו כנגד פרי החג, הרומו על
התמעטות כח האומות וכוחות הטומאה,
וזה נותן מעם לדבריו דמעלין בקודש,

יעמדו על הברכה ידידינו הנכבדים שהרימו תרומתם קודש להדפסת הגליון

המחותנים, הרה"ח ר' בנימין שכטר הי"ו

קרית צאנז, נתניה

והרה"ח ר' יהושע עוזר הכהן ויינרייך הי"ו

חיפה

לזכות בנו המו"מ בתור"ש הבה"ח יעקב יוסף חיים שכטר שיחי
ובתו הכלה תחי' לרגל שמחת אירוסיהם במזל טוב
יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

*****

הר"ר מרדכי רוזנברג הי"ו

ירושלים

בן הרה"ח ר' שאול מתתיהו הי"ו, וחתן הרה"ג ר' אהרן משה אורלנדר שליט"א
לזכות בנו מאיר אפרים שיחי' שנולד במזל טוב
יזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

*****

הר"ר אברהם יהושע העשיל שטמר הי"ו

חיפה

בן הרה"ח ר' יעקב הי"ו, וחתן הרה"ח ר' אלימלך לוי הי"ו
לזכות בנו משה עמרם שיחי' שנולד במזל טוב
יזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

*****

הר"ר מרדכי אשר רייניץ הי"ו

רחובות

בן הרה"ח ר' משה יהודה הי"ו, וחתן הרה"ח ר' אליעזר ליפא ויינבך הי"ו
לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב
יזכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

לעילוי נשמת

מרת סמדר סמרה חיון ע"ה

בת הרה"ג ר' עוזי עזרא קוגמן שליט"א, ואשת הר"ר יוסף חיים הי"ו
נלב"ע בדמי ימיה בש"ק פרשת חיי שרה, כ"ח מרחשון תש"פ

תנצב"ה

*****

הרה"ח ר' **יואל הלוי הלר** הי"ו

אשדוד

לעילוי נשמות

אביו הרה"ח ר' **שלום** ב"ר נחמן דב הלוי ז"ל

נלב"ע ביום י"ב אלול תש"ע

אמו מרת **מלכה** ב"ר יצחק ז"ל

נלב"ע ביום כ"ו מרחשון תש"פ

תנצב"ה

*****

לעילוי נשמת

האברך היקר הר"ר **דוד מנשה** בן הרה"ח ר' שלמה ז"ל **ישראל**

נלב"ע בדמי ימיו ביום כ"ז מרחשון תשע"ז

תנצב"ה

הונצח ע"י **ידידיו** יבלח"ט

*****

הרה"ח ר' **צבי שנק** הי"ו

קרית צאנז, נתניה

ובניו וחתניו הי"ו

לעילוי נשמת זוגתו, אימם וחמותם

מרת **רבקה** ע"ה בת הרה"ח ר' יעקב דייטש ז"ל

נלב"ע ביום ש"ק פר' חיי שרה, כ"ז מרחשון תשפ"א

תנצב"ה

*****

הרה"ח ר' **ישי הכהן לויןשטיין** הי"ו

בני ברק

לעילוי נשמת חמותו

מרת **פראדל** בת הרה"ח ר' בצלאל ע"ה

אשת הרה"ח ר' אלכסנדר שנמוג ז"ל

נלב"ע ביום כ"ח מרחשון תשע"ז

תנצב"ה

**משפחת שמרלר הנכבדה שליט"א
לעילוי נשמת**

אביהם שר התורה ועמוד הענוה, שריד לדור דעה, מגדולי מעתיקי השמועה ותלמידו הגדול של מרן רביה"ק זיעוב"י, שזכה להעמיד דורות רבים של תלמידים

מעבש"ת ראש הישיבה הגאון הגדול

**רבי אליהו שמואל זצ"ל בן הרה"צ ר' יעקב ישראל זצ"ל
בעל "דברי אליהו"**

נלב"ע בליל ש"ק פרישת חיי שרה, כ"ה במרחשון תשע"ט
תנצב"ה

הרה"ג ר' בן ציון רייך שליט"א

נאמן בית רבוה"ק

ובניו וחתניו הנכבדים שליט"א

לרגל התמנותו ע"י כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

של חתנו-גיסם האבר"ך כמדרשו כלי מחזיק ברכה

הרה"ג ר' ניסן רייך שליט"א

לכהן כראש הכולל החדש "מכינה לכולל שי"ס"

במרכז התורה קרית צאנז נתניה

ברכת התורה תלווהו שחפץ ה' בידו יצליח להגדיל תורה ולהאדירה, מתוך רוב נחת ואושר כה"י

המחותנים, הרה"ח ר' ברוך דוב הלוי קליין הי"ו - צפת

והרה"ח ר' אהרן מרדכי גרין הי"ו - קרית צאנז, נתניה

לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח מורינו פלטיאל הלוי קליין שיחי

ובתו הכלה תחי' לרגל שמחת נישואיהם במזל טוב

החתונה אי"ה ביום חמישי הבעל"ט, א' דר"ח כסלו, באולמי היכל רוזנברג קרית צאנז נתניה

יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרה"ח ר' שמואל חיים קראוס הי"ו

בני ברק

לזכות בתו תחי' לרגל שמחת אירוסיה במזל טוב

עב"ג המו"מ בתויר"ש הבה"ח שלמה ציינווירט שיחי

בן הרה"ח ר' דוב הי"ו

יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י